

La Veu del Diumenge

suplement gràfic de «La Veu de Catalunya»

Any 1

Barcelona, 9 setembre 1934

Núm. 19

Aquest suplement no pot ésser venut separatament de «La Veu de Catalunya»

Preu conjunt, 20 cts.

Un guitarrista a Bellver

Feia poques hores que érem a Bellver i en acabant de sopar hom ens deia:

—Que no van al concert?

Aquella nit hi havia concert de guitarra. Les bones referències que a l'hostal ens donaren del guitarrista, ens decidiren. Feia una nit fresca i tan clara com només es pot veure a Cerdanya. El concert era al cafè vell i amb quatre passes hi arribàvem. Ja havia començat. L'animació era escassa. Assegut en una cadira de boga, sobre una taula de marbre, el guitarrista, quan nosaltres entràrem al cafè, se les havia amb un passatge delicat. El guitarrista és un home d'uns quaranta cinc anys, ple de cara, amb el cabell rinxolat i una mirada escèptica. Vesteix amb correcció.

Acaba la peça i n'anuncia una altra. No li han mancat els aplaudiments.

—Ara, senyors, vau a tocar una obreta molt bonica, que es titula «Llorando el moro»...

L'obreta té un petit preludi, de manera que el moro no plora d'entrada. Quan s'acaba el preludi, el guitarrista, sense interrompre l'audiència, adverteix:

—El moro plora...

I en efecte, tot seguit esclata un gran desconsol de bordons. Però la peça té un final optimista i sorprenent. Encara dura el plor, quan el guitarrista torna a advertir:

—El moro balla...

I el plany es canvia per una gran alegria de cordes primes i de cops a la caixa de l'instrument,

El guitarrista fa mitja part i rifa tres «puros».

—Veïam si fem per les cordes, senyors!

Durant aquesta mitja part em tingut ocasió de conversar alguns moments amb ell. Resulta que és del Clot i que fa trenta anys que roda món amb la guitarra a les mans.

Es reprèn el concert. Ara sentim successivament una «Revolució de «jotes», el pas doble de «Remolicho» i una obra que el guitarrista ens diu que és de la seva propietat titulada «Dejando España».

Acabat el concert parlem llargament amb el guitarrista. Ens diu que ve de fer la «tourné» de balnearis per França i que les coses no van tan bé com abans.

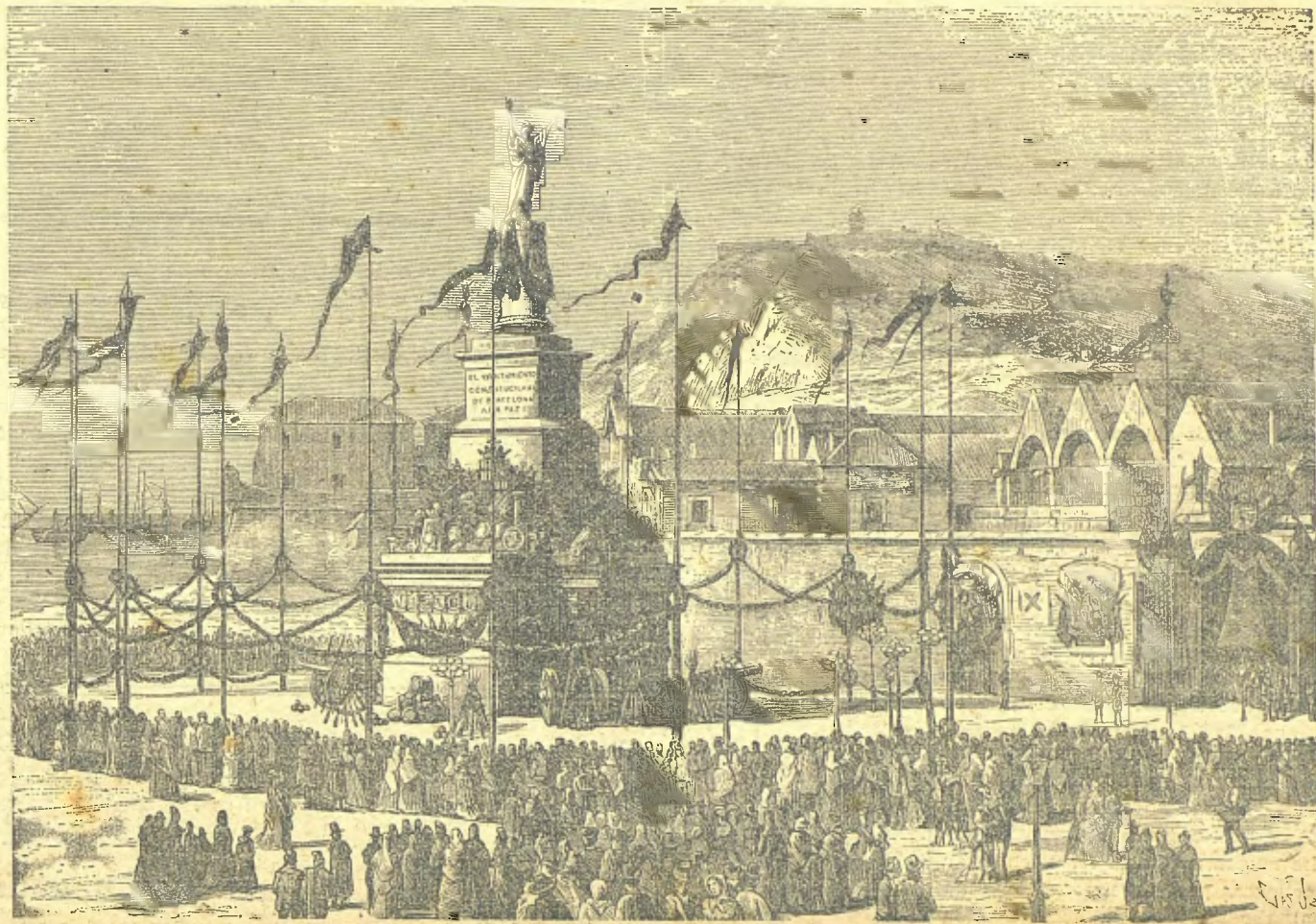
—Com més bé ho faig, més difícil se'm fa que m'escoltin — ens diu amb amargada vanitat.

Després ens parla dels seus viatges a Portugal i a Galícia, on segons ell, hi ha més amor per la música. Una vegada fou tal l'èxit del nostre guitarrista, en un dels més importants cafès de Santiago, que rebé felicitacions del bo i millor de la ciutat, i a la sortida del concert anava voltat de nombroses persones distingides, una de les quals, un catedràtic, li portava la guitarra, sense consentir de cap manera que el guitarrista anés carregat.

—Pot creure que si el tren de Galícia no valgués més de deu pessetes, tot sovint hi fóra!

Aquest guitarrista sent un despreci profund per les aficions i pels esbarjos moderns, que tan han perjudicat el seu ofici de concertista rodacamins.

CATALUNYA MONUMENTAL I PINTORESCA

Monument a la Pau, edificat per l'Ajuntament de Barcelona i inaugurat l'any 1876, amb motiu de les Festes de la Pau que es celebren a tot Espanya. El gravat, de l'època, reproduïx el monument, el dia de la inauguració

LA SETMANA POLITICA

* Diumenge passat va celebrar-se l'anunciada Assemblea de parlamentaris bascos i catalans a Zumàrraga. La força pública va impedir que arribessin a Zumàrraga els representants dels ajuntaments, però l'Assemblea va reunir-se. Varen assistir-hi vint-i-sis diputats. El més curiós del cas és que l'Assemblea fou presidida pel senyor

—La gent d'avui només estan pel crit, per la patada, pel cine! — ens deia.

I amb una frase semblant, però, amb una ganyota més profunda, responia a una pregunta nostra quan dies després del concert de Bellver, el trobàrem a Puigcerdà assegut en un pedris de la Plaça dels Herois. Era cap al tard i la figura concirosa del guitarrista se'ns aparegué amb una certa grandesa.

—Què, esperant l'hora del concert?

No esperava l'hora del concert, ni sabia, segons ens digué, si li fóra possible tocar a Puigcerdà; entretenia l'avorriment. L'art va de cap per avall i la gent també. Hi ha moltes dificultats.

—Abans, quan entrava en un cafè fins els jugadors de cartes plegaven per escoltar-me!... Ara...

No calia que ens ho digués, però ens ho va dir:

—Cregui'm que si fos a començar l'ofici!...

Ens en vam acomiadar amb una gran tristesa.

Joan Bta. SOLERVICENS
Setembre, 1934.

Prieto. Si es té en compte que l'Assemblea tenia un caràcter marcadament nacionalista i que el senyor Prieto s'ha distingit sempre per ésser un dels adversaris del nacionalisme basc, com ho fou també de l'Estatut de Catalunya, i que dinter el gabinet Azaña va oposar-se constantment als traspassos de serveis, el fet que el senyor Prieto presidís aquesta Assemblea és paradoxal i explica, almenys, que les esquerres intentaven aprofitar per als seus fins el conflicte basc. Lliga Catalana, responnent a la invitació d'assistir a l'Assemblea, va publicar una nota en la qual deia que la seva minoria parlamentària ha ajudat i ajudarà sempre els bascos treballant per la consecució de llurs aspiracions autonomistes, però que no podia acceptar la invitació perquè no pot col·laborar a una tàctica política esquerrana. L'Assemblea no va donar lloc a incidents.

* En la mateixa nota Lliga Catalana deia que tampoc no seria congruent ni adequada la seva participació a l'Assemblea que l'Institut Català de Sant Isidre ha organitzat a Madrid. Recordava la nota que la Lliga s'ha oposat a la llei de Congrés, alludia la campanya feta a Catalunya i a Madrid contra aquesta llei i prometia que «seguirà fent el màxim esforç perquè es posi terme a la situació de subversió constitucional i jurídica i d'anarquia al camp, que amenaça destruir la riquesa agrícola de la nostra terra. La nota acabava dient que totes les reclamacions

legítimes dels agricultors catalans seran defensades com fins ara per la minoria parlamentària del partit. Durant la setmana l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre ha organitzat l'Assemblea amb gran entusiasme. El dimecres un grup format per uns quinze individus i escoltar per una altra quinzena va assaltar el local de l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre. Els incendiaris s'obriren pas pistola en mà i calaren foc al vestíbul del benemèrit Institut. Afortunadament, l'incendi pogué ésser dominat al cap de poca estona. El fet ha produït una gran indignació a tot Catalunya. El dijous, en un míting organitzat per un conglomerat extremista que es diu «Aliança Obrera de Catalunya», el comunista Maurin va declarar que l'incendi era obra dels comunistes. El mateix dijous, al vespre, el Govern de la Generalitat anunciava que per raons d'ordre públic prohibia que sortissin autocars cap a Madrid. Aquesta prohibició, feta a darrera hora, va causar molta indignació. Es una maniobra molt poc hàbil que, acompanyada per l'episodi de l'incendi havia de contribuir forçosament a donar un major prestigi a l'Assemblea. El divendres sortiren cap a Madrid tres trens especials de Barcelona i dos de Lleida, molts automòbils particulars i també alguns autocars. La Guàrdia Civil feia recular els autocars que es dirigien a Madrid. Malgrat tot l'Assemblea ha tingut una gran importància.

L'HEROISME D'EDGAR-HILAIRE DEGAS

per Rafael Benet

El dia 19 de juny de 1834 nasqué, a París, la gran figura de l'art modern Edgar-Hilaire Degas. Aquest any, doncs, s'ha escaigut el centenari de la seva naixença.

Manet, Degas i Renoir són, potser, els tres grans mestres de la pintura contemporània. De l'impressionisme, si més no, àdhuc tenint en compte que Degas fou, dels tres, el menys addictat a la teoria i que s'adherí transitòriament al grup.

Manet morí relativament jove — tot just havia traspasat la cinquantena —, mentre que Degas i Renoir assistiren al seu triomf tardà amb les barbes argentines.

Degas moria, el 26 de setembre de 1917, a vuitanta-quatre anys. La seva faç pensativa ha estat comparada a la de Sòcrates. Fou un amargat pel dolor de les grans inquietuds, pel verí de la recerca i de la reflexió. Covà Degas en el seu esperit el foc del superhome — del geni. Fou un modern en el sentit autèntic del mot: en el mateix sentit que donem a la paraula quan l'apliquem al gran i també dolorós Leonardo. És a dir: en el sentit d'home que inventa.

Com entre els mestres del Renaixement, Leonardo fou la passió feta pensament, entre els grans mestres de l'impressionisme ho fou Degas. Renoir i Manet, menys preocupats de l'invent — menys reflexius —, com Rafael, foren més naturalment dotats per a la pintura que Degas: que Leonardo en el seu temps.

Però, sense aquests grans inventors, sense els herois recercadors — els veritables avantguardistes — la tradició esdevindria rutina, lloc comú. Aquestes grans aportacions modernes, les novetats, el nou, serveixen, quan són autèntiques, per a refrescar la vena tradicional, car allò que els genis aporten a la deu dels segles no enterboleix el seu cabal, ans encara el clarifica. Són els snobs els qui enterboleixen les aigües de la història. Leonardo, com Degas, com Monet, ens han ensenyat a veure; sense ells, la nostra educació visual — formal i colorística — seria completament distinta.

Quan la modernitat és verídica, no tarda a esdevenir clàssica. És el que ha esdevingut amb les obres de Degas. Diu Maurice Sachs, en el pamflet «Contre les peintres d'aujourd'hui», que totes les troballes de la composició de Degas són curiositats que no fan el quadro millor. El personatge tallat en dos pel muntant d'una vidriera o per una columna, una figura tallada pel marc de la tela, unes cadires a primer terme prenent un gran espai del quadro, etc., etc., tot això Maurice Sachs ho considera com a trucs d'un bon tècnic, que no serveixen de res. És la reacció dels snobs, per la qual del prurit del modern pel modern passen a l'extrem contrari amb la mateixa manca de sinceritat.

Es aquesta la qüestió: Degas posà en totes les seves recerques la passió de la veritat, i és aquesta l'única que compta quan es tracta de novetats. Quan la novetat és recercada únicament per fer-se veure, molt aviat esdevé vella rampolina. Quan els moderns són verídics en llurs sentiments i pensaments, és aleshores que esdevenen clàssics si posseïxen els mitjans d'expressió adequats per fer-se entendre. Aleshores està bé de dir, encara que pugui confondre's amb un joc de paraules, que *és una vella història que els «clàssics» són els únics «moderns», i que tots els «moderns» somien d'esdevenir ben de pressa uns «clàssics».*

Però, si Degas cerca en la realitat de la vida del seu temps els motius de la seva emoció pictòrica, no tencà mai les lleis eternes, geomètriques, de la composició. Fou el seu instint clàssic el que vetllà tostemps els seus grans desvaris de novetat, sotmetent-los a la bella limitació de l'eterna harmonia. No endebades Degas fou un deixeble indirecte d'Ingres a través de Lamothe, qui sabé interpretar la lliçó dels quatrecentistes italians: la lliçó de Mantegna Ghirlandajo i Carpaccio. Ningú com ell no estimà Ingres, però no era per abatre'ls que recercà nous motius de la vida moderna que encara no havien estat plasmat, sinó per tal d'igualar-los en grandesa.

I és que, més que la realitat material que ens envolta, el que treballa l'esperit dels artistes és la realitat espiritual de l'època.

L'atmosfera filosòfica que respirà Degas fou la del positivisme, però ¡quina poesia no sabé trobar el gran pintor en el gust científic—zoològic i psicològic—que posà en la seva recerca del veritable!

L'agre misògin es complagué representant la dona sense galanteria. Com fa remarcar François Fosca, més que l'aspecte físic de la *suite* de nus femenins, banyant-se, rentant-se, eixugant-se o pentinant-se, són llurs actituds sense coqueteria el que cocà en el seu temps. Doncs més lletges que les seves havien plasmat Rembrandt, Dürer i Rubens, però el que irritava la gent frèvola no era ben bé la lletjor de les dones de Degas, sinó l'actitud altiva i desinteressada de l'artista davant l'*idol tan manosejat*, com digué Huysmans.

Aquest gust de la veritat alliberà Degas de tota baixesa, car és sabut que aquest restà sempre, com a bon artista, per damunt dels apetits carnals. Ell pogué baixar a l'infern de la vida nocturna de París, amb la seva sátira amarga, sense que li tremolés el pols, ni que es desviés un mil·límetre la seva reflexió d'artista.

Talment com els altres impressionistes observaren la gran veritat del *ple aire* — plasmaron la llum del sol damunt les coses —, Degas observà la llum del dia tra-

Edgar-Hilaire DEGAS

(National Gallery, Londres)

LA PLATJA

vessant difusa els tuls de les cortines o la llum nocturna del gas dels interiors dels cafès i dels teatres. Ell fou el qui assenyala els motius de la vida quotidiana a tot l'art contemporani. Però, més que per la troballa de nous temes, Degas fou gran per la seva observació del dinamisme muscular de les figures. Fou, sobretot, un gran dibuixant. A la seva educació ingresca, ajuntà la manera de veure dels extremo-orientals. Visió lúcida, aguda, tant com dels moviments dels músculs, del moviment dels ossos. Fou, en aquest sentit, com un Miquel Angel qui, en comptes d'heure-se-les amb déus, se les havia amb dansarines esquàlides de l'Òpera. El

seu impressionisme muscular fou dut fins al deformisme: Toulouse-Lautrec no s'explícava sense Degas.

Però en els darrers temps les ballarines esquàlides d'un dia prenen l'aparença impersonal de les deesses i els ritmes de les estàtues de Fídias. No endebades tot el gust pel nou de Degas recolzà en un esperit realment clàssic, que sabé, com tots els clàssics, elevar l'anècdota fugissera de l'època a categoria heroica o mitològica.

P. S.: El peu de la il·lustració de l'article del darrer diumenge deia *Pintura de Manet*, i havia de dir *Berthe Morizot: Noia del Capell*.

UNA VISITA A POBLET UN SEXTET D'ANGELS

per Manuel de Montoliu

Les coses que a Poblet s'han salvat de l'obra destructora del temps i dels homes, són en general aquelles que eren massa fortes o massa altes per a ésser fàcil objecte d'enrunament. Entre les de la segona categoria mereixen esment especial els finestrals, les portes i la cornisa del palau del rei Martí, pueres meravelles de l'arquitectura i escultura catalanes del quatre-cents. Els tres finestrals que s'obren al mur del palau, que dona al claustre, són disposats amb una graciosa asimetria i s'ofereixen als ulls del visitant com si llurs formes, de la més gràcil i esvelta sobrietat, es disputessin, en una rivalitat muda i amable, les seves preferències. Jo, sempre que acompanyo un amic que per primera vegada visita el monestir, el faig aturar davant d'aquestes tres meravelles i li dic que elles són com les tres deesses que s'aparegueren al jove troià sollicitant la seva predilecció. En aquest renovellat Judici de París, crec jo que el que més vots obté és el finestral del mig, el més baix dels tres i també el més ample, que ens captiva per l'original harmonia de les seves proporcions.

Tots tres finestrals són d'un gòtic renaixentista del més pur esperit catalanesc i en ells s'acompleix aquella norma constant de l'aliança de la gentillesa amb l'austeritat que presideix les obres d'art més representatives d'aquells temps d'or de la civilització catalana. Sota aquests finestrals, asseguts en els amples festejadors que ells abriguen, proveu de llegir la prosa de Bernat Metge i de recitar alguna poesia de Jordi de Sant Jordi, i jo us asseguro que sentireu cantar en els vostres dintres amb veu inconfusible la melodia més pura i més profunda de l'ànima catalanesca, una melodia filtrada a través dels segles que ens canta la visió de la bellesa despullada de tots els elements que no s'emmotllen plenament a la nostra sensibilitat racial, a la llei de la nostra ànima col·lectiva.

Aquesta meravella dels finestrals del palau del rei Martí no descobreix, però, tot el seu encís sinó a l'enamorat atent i obstinat que s'hi atansa per tal de copsar-ne tots els detalls i totes les gràcies amagades. La joia insuperable dels nostres ulls es produeix en

el moment de descobrir damunt dels arcs de vegada feren vibrar pels aires del monestir la finestra més xica, la nostra preferida, aquell bellíssim fris dels àngels músics que la fotografia ha popularitzat i ha fet admirar arreu del món. En les reproduccions corrents solament podem admirar dos dels sis àngels que, agrupats en tres gracioses parelles, corresponents als tres arcs dels finestrals, divideixen harmoniosament el breu espai del baix relleu. Aquests dos àngels del grup són els que reproduïm en la il·lustració que acompanya l'article.

Aquests dos àngels, que són els de l'angle de mà dreta, toquen l'un el llaüt, l'altre el violí; els dos àngels centrals sonen uns instruments de vent que semblen tenores o oboès; els de l'angle de mà esquerra, l'un fa sonar la samfonia o sac de gemecs, i el de més a l'extrem una mena de flabiol que té en la mà esquerra, mentre amb la dreta

repica amb una baqueta un tamborí penjat al braç esquerre, igual que el tamborinaire de les nostres cobles de sardanes. Els sis àngels, vestits, uns amb túniques, altres amb capes de plecs graciosos i subtils, s'ajauen gentilment en una volada horitzontal de ritmiques ondulacions, que fa oblidar a l'espectador l'estretor de l'espai en el qual havia d'encabir-los l'autor inconegut d'aquesta meravella escultòrica. Les cares dels àngels sonadors dels instruments de vent són graciosament deformades per la lleu inflor de les galtes, mentre els polsadors dels instruments de corda somriuen dolçament i discretament al so de la música. Les ales vibren, les túniques voleien, els rinxols de les cabelleres s'escampen a lloure, i totes les sis figures semblen flotar i dansar en una atmosfera encantada pel sortilegi de la música. Cal, però, remarcar que ni els àngels son propiament místics ni la música que brolla de llurs instruments és música celeste. No; l'artista sembla haver volgut angelitzar sis patges dels més gentils del sèquit del rei Martí l'Humà, i la música que sonen és una fina música cortesana, resso de la que més d'una

i del llaüt, de les tenores i de la samfonia, del flabiol i del tamborí que sonaven aquells sis gentils minyons alats, arrupits en aquell amagat recer del finestral gòtic.

Ara, però, que la vida ha tornat a fer entrada al recinte del vell monestir; ara que les aigües tornen a cantar en les piques i brolladors i que les flors tornen a somriure entre gerdes verdors en el vell jardí claustral; ara, sobretot, que un seny ordenador torna a presidir aquella immensa construcció i que aquelles pedres han retrobat un esperit que ha sabut infondre altra vegada en elles el ritme de la perduda tradició i el sentit creador de la història per tant de temps interrompuda; ara, en fi, que Poblet reneix de les seves cendres en una obra magnífica, intel·ligent i amorosa, de restauració, aquell sextet dels àngels de Poblet — jo us ho juro — fa sentir cada dia amb claredat creixent la cantarella gentil de llurs instruments que sembla recollir en la forma alada i impalpable de la música l'harmonia augusta d'aquella meravella arquitectònica salvada d'un definitiu esfondrament per l'amor i la intel·ligència d'un restaurador providencial.

DAVANT LES VICTIMES DEL 1714

NO TOT HA D'ESSER ELS CAIGUTS. — UN CATALA, FRA GINEBRE SERRA, HEROI NACIONAL DE CALIFORNIA

per Lluís Bertran i Pijoan

El dia 24 de novembre de l'any 1713, neixia a Petra, població de l'illa de Mallorca, l'infant que havia de dir-se fra Ginebre Serra.

El dia 28 d'agost del 1784, fra Ginebre Serra deixava d'existir a San Carlos de Monterey, petita població-missió de la Califòrnia que avui és un dels Estats de la gran Unió Nord-americana.

Aquests dies, han estat associats re-

L'efigie del fundador de Califòrnia

iteradament els noms de Mallorca i Califòrnia, que semblen respondre a un mateix fons de cosa abundosa i daurada; per bé que llurs prestigis siguin d'un ordre divers. L'illa d'or de la Mediterrània occidental atreu per la llegenda de la seva calma i del seu repòs; mentre que el país de l'or de la Pacífica oriental atreu per la fama del seu tràfic i dels seus negocis.

Però, per damunt de semblances i diferències materials, hi ha un invisible pont espiritual que uneix els dos extrems; i aquest pont és la trajectòria de fra Ginebre Serra, fundador i colonitzador de Califòrnia, eixit de terra mallorquina.

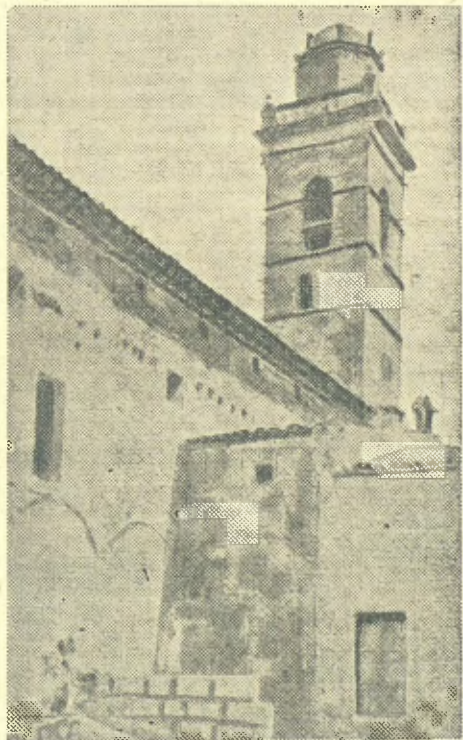
Es dit aviat fundador de Califòrnia; però, com penetreu en el significat d'aquesta paraula i en el seu abast, us sembla estrany de tan gran que és i us sembla fabulosos. I més perquè el nom de Califòrnia conserva encara un dring de terra fabulosa i d'aventura. D'aquest país es digueren coses extraordinàries. Un temps, la fantasia universal es polaritzà a la regió californiana; i n'hi ha que diuen que fins i tot per mor d'ella sofriren col·lapse corrents polítics i rebullides ideològiques. I és que una veu sortí del fons de la badia immensa i incomparable de San Francisco: aquesta veu era: or! I tot el món sentí un trasbalsament. D'això fa no encara un segle. Aleshores tot el que és avui la grandiosa San Francisco de Califòrnia era un punt desconegut en la bola del món; i aquelles terres mateixes semblaven com deixades de la mà de Déu, aleshores.

Però la mà de Déu no les havia deixades, no; que hi havia dut el foc sagrat, per ministeri del frare mallorquí i d'altres companys, alguns també de parla catalana. I el foc sagrat covava i prenia lentament. D'aquell foc s'encengueren llars diverses que després han esdevingut fogars esplendorosos. La gran Califòrnia vingué d'aquelles cabanes i de les esglésies bastides amb troncs d'arbres, a la segona meitat del segle XVIII. I així és reconegut. Califòrnia veu en fra Ginebre el seu pare,

i el glorifica. Tot l'or no és res al costat d'aquesta figura, vestida de drap ordinari. Passà la illusió de les mines que havien de fer la Humanitat rica i feliç i brilla el nom del fraret, hereu de les ardències lullianes, a la categoria de figura històrica, recolzada en la fama que la mateixa Califòrnia pregona. Ah! Califòrnia no té, no, el cor de metall!

I Califòrnia, que ha enaltit fra Ginebre Serra en monuments i estàtues, l'ha glorificat encara amb una llegenda. Diu que a la nit de Sant Carles, cada any, i això durant els primers cent anys després de la mort del fundador, els morts del cementiri de San Carlos de Monterey s'aixecaven; s'aixecaven també els morts de les altres missions fundades o manades fundar pel germà mallorquí. Tots se n'anaven a San Carlos, i allí rodejaven fra Ginebre, mentre aquest deia la santa missa. Després que l'hòstia consagrada s'havia alçat en les seves mans, els espectres s'esvaïen. I això, per què? Perquè diu que fra Ginebre havia volgut celebrar cent misses per la prosperitat de Califòrnia, que estimava com la nina dels seus ulls; i en vida mortal no ho pogué fer.

Aquesta llegenda demostra la popularitat i l'estimació de Califòrnia vers fra Ginebre; demostra com associa la seva puixança a l'esperit i a l'assistència del seu fundador, que posa al cim de la glòria nacional. I d'això és testimoni un altre fet: a Washington hi ha la Galeria de la Fama, constituïda amb les estàtues de les figures més excel·lents de cada un dels Estats que integren la Unió Nord-americana. Cada Estat pot tenir a la Galeria de la Fama només dues figures, les que ell vulgui, triades com a exponent de la seva

Restes del convent de Sant Bernardí, a Petra de Mallorca, on féu vida de religiós fra Ginebre Serra

grandesa i de la seva significació. Doncs bé: l'Estat de Califòrnia escollí per a representar-lo fra Ginebre Serra, i únicament aquest. I avui a la famosa Galeria de Washington, capital dels Estats Units, es dreça l'estàtua, en frare, de Ginebre Serra, el catalanet de Mallorca, amb la creu enlaire, il·luminant els camins de Califòrnia.

A San Carlos de Monterey, també li és erigit un monument, inaugurat l'any 1884, en complir-se el primer centenari de la seva mort. Ja és sabut que en

aquesta població se celebrà, l'any 1849, l'assemblea constituent del nou Estat de Califòrnia, després que aquest territori s'hagué separat de Mèxic.

La mateixa San Francisco li aixecà

L'estàtua de fra Ginebre Serra a la Galeria de la Fama, de Washington

un altre monument, l'any 1907, en reconstruir-se la ciutat, després dels terratrèmols i incendis del 1906, que comogueren el món. Recordem que en el meravellós ressorgiment de San Francisco de Califòrnia, un català també ocupa lloc destacat, l'Eusebi Molera, de Vic, enginyer i ciutadà honorari de la metròpolis del Pacífic.

Ja hem dit que l'heroi nacional de Califòrnia va nàixer, a Petra de Mallorca, el dia 24 de novembre del 1713. Els seus pares es digueren Antoni i Margarida. L'infant va ésser batejat amb el nom de Miquel: Miquel era el seu nom i Serra i Ferrer els seus llinatges, que no poden ésser més catalans. Quan es féu religiós, prengué el nom de Ginebre, com el companyó de Pare Sant Francesc. Romangué, ben conegut i estimat, a Mallorca fins l'any 1749.

Seguint cronologies establertes, el dia 13 d'abril del 1749 sortí de Palma vers Càdiz, on, el 28 d'agost del mateix any, s'embarca per a Mèxic. Al cap de tres mesos de navegació, arriba, amb altres companys, a Veracruz: és el 7 de desembre. Per Cap d'Any del 1750 entra al Col·legi o seminari de missions franciscanes de Sant Ferran, de Mèxic. Es destinat a Sierra Gorda, on treballa tot el temps de nou anys. Torna a Sant Ferran. El dia 14 de juliol del 1767, surt, al davant d'altres dotze frares, cap a missió a l'alta Califòrnia. Caminades llargues i ardents: quines caminades! Fra Ginebre té mal de peu i li ve una plaga a la cama; el fan patir qui-sap-lo i no el deixaran mai més; però no l'acovardeixen.

El dia 14 de maig del 1769 obre la porta d'entrada a la ruta epopeica de fra Ginebre. En aquell dia, Pasqua de l'Esperit Sant, pren possessió de terres noves, on deixa instal·lada la missió de San Fernando.

Calia anar més amunt. El dia 1 de

juliol del mateix 1769 arriba al port de San Diego i el dia 16 planta missió en aquells territoris. Avui, San Diego és una ciutat de 100.000 habitants. El dia 3 de juny del 1770, altre cop Pasqua de l'Esperit Sant, funda la missió de San Carlos de Monterey.

Pel setembre del 1772 és fundada la missió de San Luis; pel mateix mes del 1776, ho és la de San Juan Capistrano; en 9 d'octubre d'igual any és fundada la de San Francisco — avui la capital de l'Oest, amb més de mig milió d'habitants. I altres missions, encara, fundades per ell personalment o bé sota els seus auspicis i direcció. Fra Ginebre és el patriarca d'aquell camp immens de missions, bressol d'un Estat.

Fra Ginebre sent que la mort va a cercar-lo. Escriu al P. Palou, de San Francisco, que hi vagi; crida també missioners de San Luis i de San Antonio per a tenir-los al seu voltant en l'hora suprema; escriu encara a les altres missions, de més lluny, per a prendre'n comiat. El 27 d'agost es troba per finir; amb els seus peus va a l'església de la missió a rebre el Viàtic. Aquella nit, tot és consternat. Els indis californians no el deixen. El 28, diu que es troba millor. Vers migdia, sent la mort a tocar. Reposarà una mica damunt el llit, diu als companys religiosos. Quin llit!, unes posts i una estora. S'hi estén, s'hi abraça amb una creu, com solia fer. No es desperta més.

Es 1784. Als 70 anys de la seva edat; 54 de vida religiosa; 35 de missions.

Comencen les campanes a tocar a morts. Us imagineu el so d'aquelles campanes estenent-se per les regions verges? Són disposats els honors màxims: el canó dispara cada trenta minuts. Es que ha mort el fundador de Califòrnia!

I per això, el 28 d'agost en aquell Estat és data oficial; i, enguany, que s'escau el 150.è aniversari, per a Califòrnia és l'Any de Fra Ginebre Serra.

No tot ha d'èsser els caiguts! Hem reservat, expressament, per a avui la publicació d'aquest comentari que podria semblar endarrerit, amb l'intent

Signatura de fra Ginebre Serra

que coincideixi amb la commemoració de l'Onze de Setembre. No és que vulguem enquirir ni bescantar aquesta diada. Respecte, admiració, honorament als herois, a les víctimes del 1714, sí. No deixarem d'associar-nos, com cada any, a la celebració. La Ciutat i Catalunya sencera han de sentir 'a presència simbòlica d'aquell moment, ple d'ensenyanes. Però cal que pensem encara — i més que no ho fem — en els herois victoriosos. Que no siguin sols les dates luctuoses que ens moguin, sinó, i preferentment, les que assenyalen fites de triomf.

Al costat dels caiguts tenim els vencedors, que ens han d'inspirar i estimular. No ens lliurèssim a la voluptat de la desesperació. Fixeu-vos com a l'hora que Barcelona era a punt d'enfonsar-se al sot de 1714, naixia, en 1713, el lluc d'un Ginebre que havia d'il·luminar tota una Califòrnia.

El centenari de la Bíblia de Luter

Hom commemora, a Alemanya, el 400 aniversari de l'aparició de la Bíblia de Luter. En el gravat veiem el moment de la representació del drama d'August Strindberg «Luter, el rossinyol de Wuttemberg», que és presentat en la seva traducció alemanya amb motiu de l'aniversari

Un «team» dels guàrdies suïssos

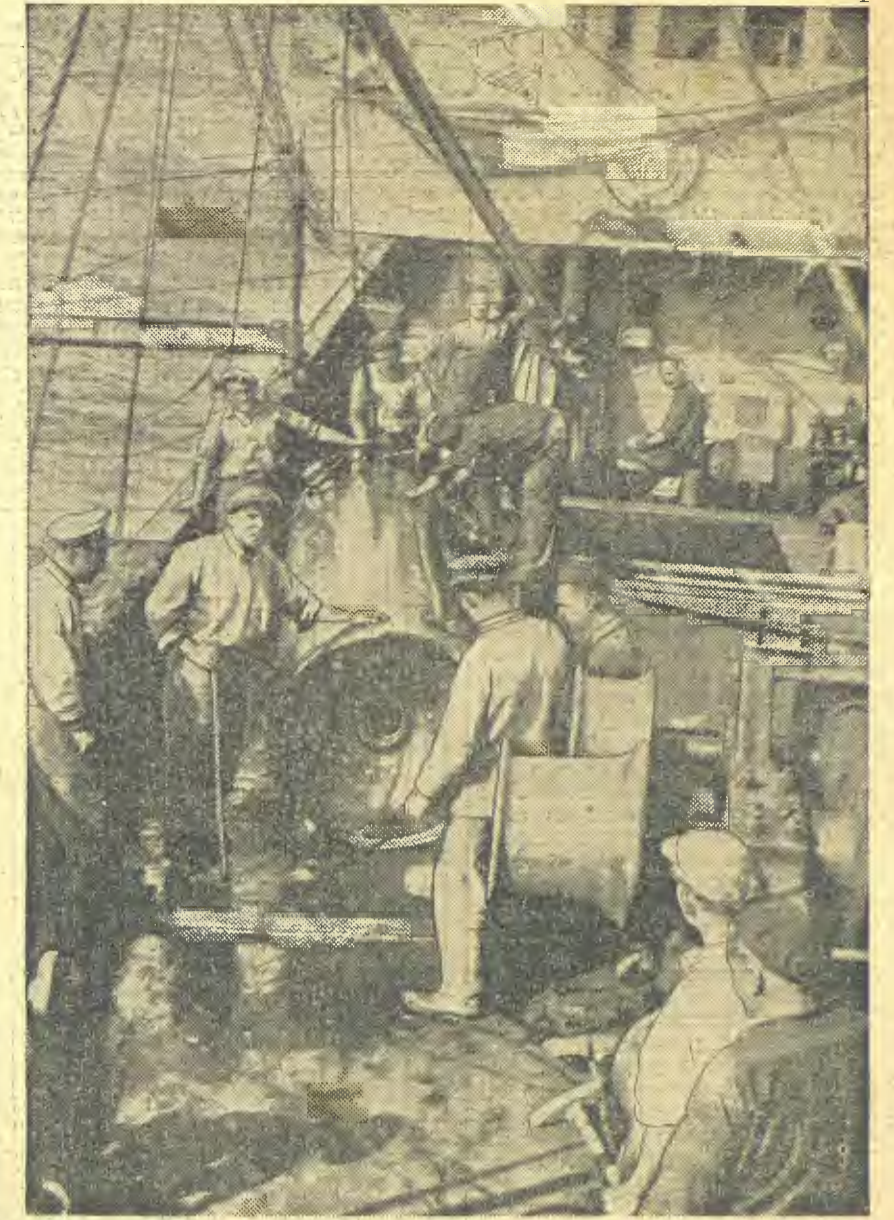
Amb el consentiment de Sa Santedat els membres de la històrica Guàrdia Suïssa han format un «team» de futbol. La foto mostra els individus més destacats de l'equip amb el seu uniforme de guàrdies suïssos

L'ACTUALITAT GRAFICA MUNDIAL

La festa nacional d'Hongria

Els arxiducs Josep i Albert en la processó de Sant Esteve, festa nacional d'Hongria

Els tresors de l'«Egypt»

«Artiglio», el vaivell de salvament italià que en dos anys ha tret del mar or per valor de vuit centes mil lliures, acaba de treure de l'«Egypt», que va esfondrar-se l'any 1922, or per valor d'un milió de lliures. Un instant de les operacions salvadores

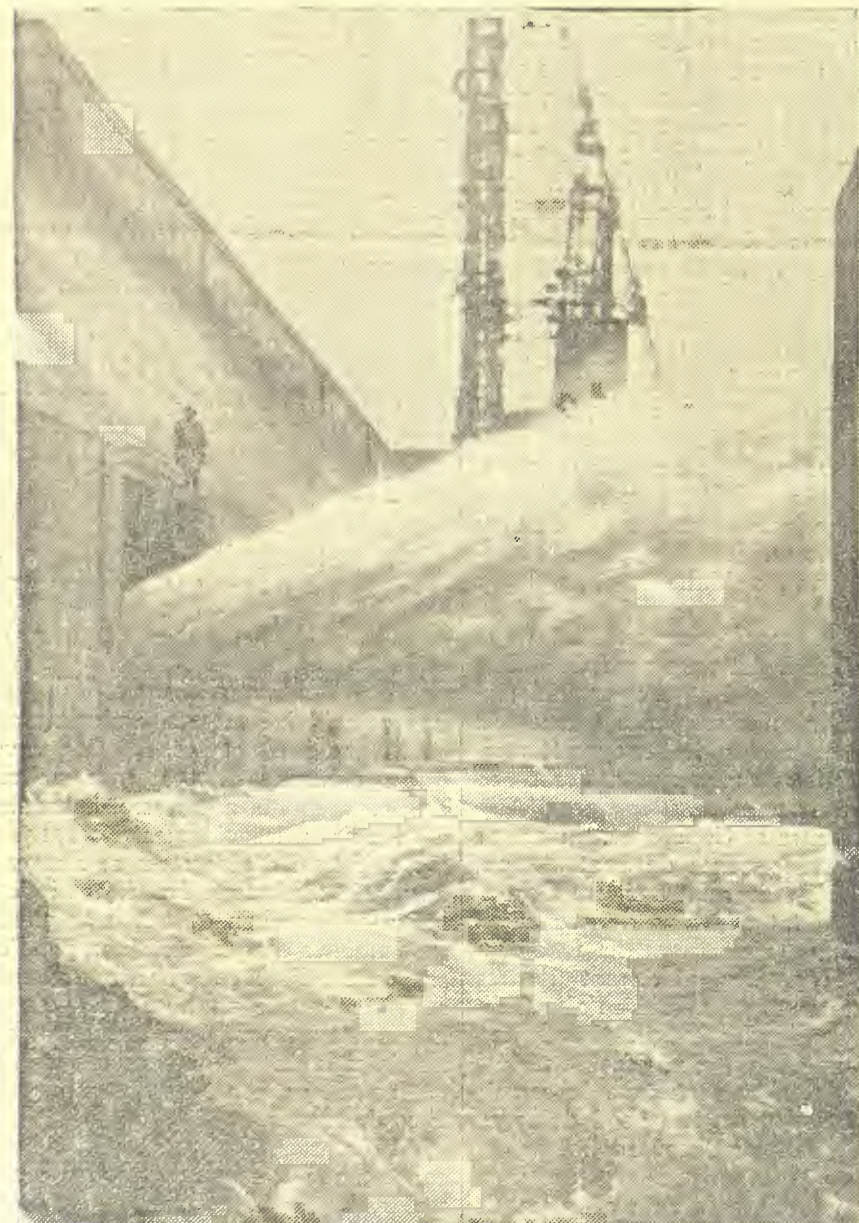
La situació a l'Est

L'almirall Keisuke Okada, primer ministre japonès, informa a Toquio els representants de la premsa mundial referent a la situació de l'Est

L'incendi al Palau Imperial de Mandchoukou

L'entrada del Palau Imperial de Hsin King, que ha estat destruït per un incendi

Un nou sistema de canalització a Sud India

Al riu Cawery, de Sud India, ha estat construït un nou sistema de canalització mitjançant el qual són possibles la reserva i la sortida de les aigües

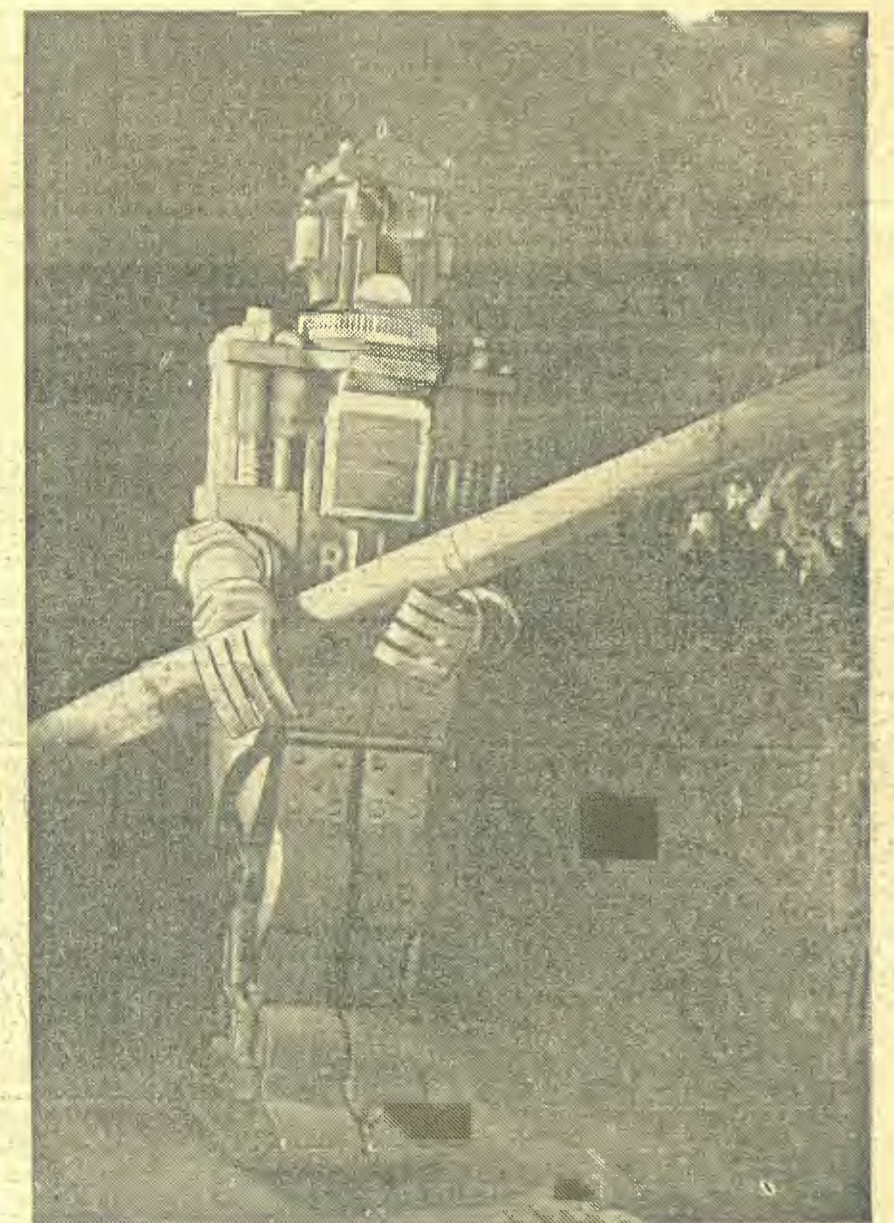
Els intents de vaga a Nord-Amèrica

La Guàrdia Nacional a punt de posar-se en marxa vers Minneapolis per a pacificar els vaguistes

Un vaivell desmuntable

La «German-American Oil Company» té per al transport dels seus productes un vaivell desmuntable, del qual pot separar-se la part central, com es veu en la fotografia

Una doble habitació

A Rússia el menager Andrijevsky ha rodat un film d'argument fet a base de ninots mecànics. El film acusa, doncs, en el seu autor, una doble finalitat. El gravat en reproduïx el protagonista

Maria Chapdelaine

per Louis Hémon

(Continuació)

sent la seva impotència per a pin-tar totes aquestes coses amb paraules.

Caminaven plegats damunt la neu, amb les raquetes als peus, en els socarrats que cobreixen el ri-batge alt del Peribonka, sobre la cascada. Llorenç Surprenant no ha-via hagut de recórrer a cap pre-
text perquè Maria sortís amb ell; li ho havia demanat simple-ment, davant de tothom, i ara li parlava d'amor amb la matelxa simplicitat directa i pràctica.

— El primer dia que us vaig veure, Maria, el primer dia... és veritat! Vet aquí que feia temps que no havia tornat al país, i m'a-nava dient que era un lloc miser-able per viure-hi, que els homes eren un «gang» d'infeliços que no havien vist res i que les noies no eren, de segur, tan fines i tan «smart» com les dels Estats... I després, només en mirar-vos, m'he dit tot d'una que era jo, l'infeliç, perquè ni a Lowell, ni a Boston, no havia vist mai una noia com vos. Quan vaig haver tornat allà baix, deu cops al dia pensava que potser qualsevol pagès malaventur-
vindria a cercar-vos i a prendre-us, i cada cop em venia fred a l'es-quena de pensar-hi. Per vos he tornat, Maria; he tornat aquí de ben a prop de Boston: tres dies de viatge! Els afers que tenia hauria pogut enllestir-los per lletra; per vos he tornat, per dir-vos el que us havia de dir i per saber el que em respondríeu.

Cada vegada que la terra era nua uns quants pams al davant d'ells, desproveïda de brancam i d'arrels, i podia alçar els ulls sen-se por d'ensopegar en la neu, ell la mirava, però només en veia el seu perfil inclinat, amb l'expressió pacient i tranqüilla, entre la seva gorra de llana i el llarg jupetí de llana que emmollava les seves formes heroïques, de guisa que cada esguard li recordava els seus motius d'estimar sense dur-li la resposta.

— Aquest no és lloc per vos, Ma-ria. El país és massa dur i el tre-ball és dur, també: hom es fa mor-
rir només que per guanyar-se el pa. Allà baix, a les manufactures, fina i forta com sou, hauríeu guanyat de pressa gairebé el que jo guanyo; però si fossiu la meua dona, poc us caldria treballar. Guanyo prou per tots dos, i viur-
íem felïços: ben vestits, en una bonica planta baixa d'una casa de maons, amb el gas, l'aigua calen-
ta, tota mena de coses de les quals no teniu idea i que us estalviu mals de cap i amoïnosa cada mo-
ment. I no us penseu pas que tot siguin anglesos, per allà; coneç for-
ça famílies canadenques que tre-ballen com jo o que tenen establiment. Hi ha una bella església amb un capellà canadenc: el senyor rec-
tor Tremblay, de Saint-Hyacinthe. No us enyoraríeu...

Va dubtar encara, i va passejar l'esguard al seu entorn, per la ter-ra blanca sembrada de soques brunes, pel planell auster que una mica més lluny baixava d'una sola correguda fins al riu glaçat: sem-

blava que cerqués arguments deci-sius.

— No sé pas que dir-vos... Heu viscut sempre per aquí i no podeu figurar-vos com és en altra banda, i no sóc capaç de fer-vos-ho comprendre només parlant. Però us estimo, Maria, guanyo bons sous i no bec mai. Si voleu casar-vos amb mi, tal com demano, us duré a llocs que us admiraran; ve-
ritables bells indrets ben diferents

deixar d'ésser impalpable i vague, talment una gran claror llunyana.

Tot el que hi ha de meravellós, d'embriagant, en l'espectacle i el contracte de les multituds; tota la riquesa formiguejant de sensacions i d'idees que és l'heratge pel qual el ciutadà ha baratat l'aspre or-gull de la terra, Maria pressentia tot això confusament, com una vida nova, en un nou món, una gloriosa metempsicosi que enyor-

camp adormit, l'austeritat dels ar-bres ombrívols, Maria Chapdelaine havia conegut això tota la vida; i ara, per primer cop, hi pensava amb odi i amb temença. Quina mena de paradisos devien ésser aquestes contrades del Sud, on l'hivern s'acabava al març i a l'a-bril apuntaven les fulles? En el més fort de l'hivern, hom podia anar pels camins sense raquetes, sense pellasses, lluny dels boscos salvatges. I a les ciutats, els car-rers...

Van tremolar les preguntes en els seus llavis. Maria hauria vol-gut saber si hi havia cases altes i botigues a banda i banda d'a-questes carrers sense interrupció, com li havien dit; si els trenc elec-trics anaven tot l'any; si la vida era molt cara... I les respostes a totes aquestes preguntes només haurien satisfet una petita part de la seva curiositat commoguda, de-i-xant subsistir gairebé tota la va-guetat meravellosa del gran mi-ratge.

Maria va quedar silenciosa, no obstant, temerosa de dir res que pogués semblar un començ de pro-mesa. Llorenç va mirar-la llargam-ent caminant a la seva vora so-bre la neu, i no va endevinar res del que passava en el seu cor.

— No voleu, Maria? No em teniu amistat, o és que encara no podeu decidir-vos?

Com que no responia, va agafar-se a aquesta darrera suposició per por d'un refús definitiu.

— No us cal dir si de seguida, és clar! No fa gaire temps que em coneixeu... Penseu només en el que us he dit: Tornaré, Maria. És un viatge llarg i que costa car; però tornaré. I si hi penceu veureu que no hi ha cap noi al país amb qui pugueu fer una vida com fareu amb mi, perquè si ens casem viur-em com els rics, en lloc de matar-nos cuidant animals i gratant la terra en llocs desolats...

Van tornar a entrar. Llorenç par-là una estona encara del viatge que l'esperava, dels Estats, on anava a trobar la primavera ja vin-guda, del treball abundant i ben pagat, com testimoniaven els seus vestits elegants i la seva bona ca-
ra. Després se'n va anar, i Maria, que havia apartat treballosament els ulls davant els seus, va assegurar-se vora la finestra i va mirar la nit i la neu com queien alhora, pen-sant en la seva gran esperança.

XIII

Ningú no va fer cap pregunta a Maria, ni aquest vespre ni els se-güents; però algun membre de la família degué parlar a Eutropi Gagnon de la visita de Llorenç Sur-prenant i de les seves intencions, car el diumenge després Eutropi va venir a son torn, en havent dinat i Maria va escoltar una seua con-fessió d'amor.

Francesc Paradís havia vingut al cor de l'estiu, baixant del país mis-terios «dalt dels rius», el record de les paraules senzillíssimes que ell li havia dit es mesclava amb el del gran sol esclatant, dels blauets madurs, de les últimes flors d'al-ba marcint-se en la brossa. Des-

prés d'ell, Llorenç Surprenant ha-via dut un altre miratge: el miratge de les belles ciutats llunyanes, i de la vida que ell oferia, rica de desconegudes meravelles. Eut-ro-pi Gagnon, quan va parlar, ho va fer tímidament, amb una mena de vergonya i com descoratjat per en-davant, comprenent que no podia oferir res que tingués prou força per temptar-la.

Ardidament havia demanat a Maria de sortir a passejar amb ell; però quan van haver-se posat eis abrics i obert la porta van veure que queia la neu. Maria s'havia aturat al llindar, dubtant, amb una mà al picaporta, fent cara de tor-nar a entrar; i ell, tement de de-i-xar escapar l'oportunitat, s'havia posat a parlar de seguida, enllestint, com si tingués por de no poder dir-ho tot.

— Ja sabeu que us tinc amistat, Maria. No us n'havia parlat en-cara abans, perquè la meua terra no era prou treballada perquè po-guéssim viure-hi com cal tots dos, i després perquè havia endevinat que era a Francesc Paradís a qui esti-màveu més. Però ja que ara és mort i que aquest altre noi dels Estats es a la vostra vora, m'he dit que també jo podria provar la meua sort...

La neu davallava ara en flocs atapeïts; rodolava del cel gris, feia un blanc papalloneig en la immen-sa llensa ambr'vola que era la llin-da del bosc, i després anava a a-juntar-se amb aquella altra neu que cinc mesos l'hivern havien ac-
umulat damunt la terra.

— Jo no sóc pas ric, és clar; però tinc dos trossos meus, pagats del tot, i ja sabeu que és bona terra. Hi treballaré tota la primave-ra, desceparé el gran tros de la feixa, faré bones cledes, i quan vingui maig estaré a punt de sem-brar. Sembraré seixanta cinc quar-teres, Maria... seixanta cinc quar-teres de blat, ordi i civada, sense comptar una fanega de menja per al bestiar. Tota aquesta grana, be-lla grana de sementera, la compraré a Roberval i pagaré bitllo bit-llo, vaja... Tinc els diners de ban-da, a punt; pagaré bitllo bitllo sen-se quedar a deure cinc cèntims a ningú i només que sigui un any ordinari, ja farem una bella collita. Penseu, doncs, Maria: seixanta cinc quarteres de bon gra per a sembrar en la bona terra! I dur-
ant l'estiu, abans dels fencs, i des-prés entre els fencs i la collita, serà l'hora d'alçar una bonica ca-seta tèbia i forta, tota de pivets vermells. Tinc la fusta a punt, tal-lada, apilada darrera la meua granja; el meu germà m'ajudarà i potser també Esdras i Dà Bé, quan tornin. L'hivern vinent pujaré a les serrieres amb un cavall i tornaré a la primavera, ben bé amb dues centes piastres a la butxaca, és clar. Llavors, si heu volgut espe-rar-me, serà l'hora...

Maria s'estava recostada, a la porta, amb una mà al baldó, gi-rant els ulls. Allò era tot el que

(Seguirà)

Tomàs Garcès, traductor

PRAT, dibuixant

Ardidament havia demanat a Maria de sortir a passejar amb ell

d'aquí, indrets on es pot viure com els rics, i menar una vida felïç.

Maria va callar, i no obstant ca-dascuna de les seves frases de Llorenç Surprenant havia vingut a colpir el seu cor com una ona es romp sobre l'arena. No eren pas les protestes d'amor les que l'afec-taven, encara que fossin sinceres i honrades, sinó les descripcions amb què volia temptar-la. Nomes havia parlat de plaers vulgars, de mesquins avantatges de confort i de vanitat; però comteu que aquestes coses eren les úniques que ella va poder entendre amb exactitud, i que tota altra cosa — la màgica misteriosa de les ciutats, l'atracció d'una vida diferent, desconeguda, al centre mateix del món humà i ja no a la seva llinda ex-terna — no tenia prou força per

va per endavant. Però, sobretot, tenia un gran desig d'anar-se'n.

El vent bufava de l'Est i empal-tava un exèrcit de núvols tristos carregats de neu. Desfilaven com una amenaça damunt la terra blan-ca i els boscos ombrívols; la ter-ra semblava que esperés una altra capa per al seu llençol, passiva, i els pivets, els xiprers, apretats els uns contra els altres, no oscilla-ven, glaçats, amb aquest aspecte de gran resignació que tenen els arbres de tronc dret. Les soques emergien de la neu, com desfer-res. En el paisatge, res no parla-
va d'una primavera possible ni d'una estació futura de calor i fecun-ditat; era més aviat un esqueix d'un planeta, desheretat on no reg-nava sinó la freda mort, sempre. Aquest fred, aquesta neu, aquest

LES GESTES DE FRUCTUS COELIS

50

Fins als soterranis on eren guardats els tresors, el novell rei anà fent-se càrrec de totes les de-pendències del Palau. Pensà de fer un inventari complet de tot el que contenia el patrimoni que passava a les seves mans...

51

...quan, en passar per davant la porta que tancava la sala de la torre quadrada, va demanar al seu criat per a entrar-hi. Ell s'excusà dient que no valia la pena, i pro-cura de convèncer-lo (sense dir-li que la prohibició era voluntat del seu pare), que no volgués entrar-hi; fins que, per últim...

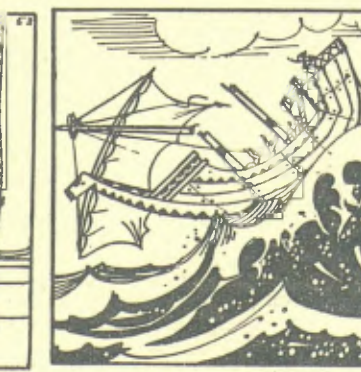
52

...fou tanta la seva curiositat, que no volgué escoltar-lo i va en-trar. Al fons hi havia una corti-na que tapava una paret; se n'a-nà de dret cap allí, va córrer la cortina i veié el redrat meravellós d'una princesa xinesa d'una bel-le-sa sense parió. Fou tanta la seva sorpresa...

53

...que va caure sense sentits, amb gran esverament del seu criat que el creia mort. Va retornar-lo com pogué; però des d'aquell dia com està malalt i només pensa en què pot ésser la princesa xi-nesa retratada. No sap, com he dit, que és la presonera del Rei dels Dragons.

54

Callaren les gavines i empengueren el vol vers un illot que es veia al lluny. De sobte es va desencadenar una terrible tempestat que féu nau-fragar el vaixell en el qual anava Fructus Coelis; tots els esforços que feren per fugir del temporal foren inútils i...

LA NOVA CROADA DELS INFANTS

PER HENRY BORDEAUX

(Continuació)

— Però tu plores, pobra germaneta.

— Et seguiré plorant. Això no priva pas de caminar.

I Silvia diu a Sinforià:

— Annetta acompanya el seu germà. Tu, germà meu, vina amb mi.

— Jo no reculo mai.

— L'àvia ens espera allà baix.

— Diga-li que estic molt bé.

— Es dir-li molt poca cosa.

Es separen enmig de la carretera, les dotze noies davallen, i els quinze de la croada segueixen pujant. Davant el refugi la dona del terralló es asseguda de bell nou. Es senya moltes vegades.

— Què Déu protegeixi els uns i els altres!

Amb les seves paraules manyagues ha fet dotze desertors. Però mira els que pugen i no els que baixen. Sempre només han estat esguardats els que gosen pujar. I desapareixen en el revolt.

— Què Déu els protegeixi molt especialment!

I heus aquí que els quinze croats ja arriben al cim del Mont Cenis. I no era pas això el que esperaven. Es creien veure Itàlia i, al fons, Roma. I no haurien pas sabut dir en què reconeixerien Itàlia. Però Itàlia és Itàlia, i quan hom canvia de país tot seguit se n'adona. Ara be, veuen una planúria amb rics pasturatges, una mica més avall, un gran llac, i damunt la resta de l'horitzó sura aquest polsim d'or que en els bons dies s'escampa per tot l'espai. Inquiet, ja Filibert interroga un noiet els xais del qual pasturen pels voltants i que, per curiositat, s'ha acostat a la colla:

— Es lluny encara Itàlia?

— Hi sou sobre — respon el pastor.

Filibert i els seus companys es posen a riure... Si fossin a Itàlia, evidentment ho sabrien.

— On és, doncs? — reclamen.

— Ací, allà i allà baix. Heu passat la frontera. La fita és vora la carretera, darrera vostra, a uns cent metres.

Han passat la frontera sense haver-se'n adonat. És realment admirable que es passi d'un país a un altre sense heure'n esment. Per tal de comprovar aquesta meravella, fan unes centes passes en rera i descobreixen la famosa fita de la qual els més savis, i no sense esforç, desxifren la inscripció:

ITALIA

STRADA NAZIONALE
DEL MONCENISIO

DA SUZA Ktri 27.474

SUL NIVELLO
DEL MARE
METRI 2.082, 19

Aquestes paraules desconegudes els irpressionen. Des del moment que no ho comprenen, és que són en país estranger.

— Que és la mar, allò? — demana Annetta assenyalant el llac oval que la boira prolonga.

I ensa en el pastor Esteve que va voler passar per la mar per anar a Jerusalem i tem que el seu germà, que s'assembla al pastor Esteve i que fa miracles com ell, no tingui la fantasia de fer-los caminar per sobre d'aquesta aigua.

— Oh! no, — declara Filibert, — no ho deu ésser pas.

— Després de la mar, — diu Caterina, — hi ha un poble. Mireu. I veuen uns murs d'un recinte que dibuixen un quadrat.

— Roma! Roma! — criden els croats sense esperar ni mica.

¿Què els deia, doncs, la dona del refugi? Roma és tan lluny que per arribar-hi calen dies i dies! Roma

tra mare ens pegará, però sabrem on dormir.

— Aneu-vos-en, — diu Filibert, — jo no retinc ningú.

Se'n van una mica avergonyits i ningú més no els segueix, degut a l'aire de noblesa escampat per Filibert quan els ha donat el comiat. L'entenimentat Miquel Sandonaire prem els llavis i contrau la cara per no demostrar que plora. Caterina plora obertament, no perquè renegui del seu capità ni renunciï al pelegrinatge, ans perquè és una noieta i té una gran facilitat a deixar corre les llàgrimes; altrament les llàgrimes li fan un gran bé, les deixarà vessar per gust

per unes grans flors mòbils i flexibles crescudes allà de cop i volta, però que no es mantenen quietes, un dia seran collides per Déu o per uns pobres mortals.

Es la temporada del Mont Cenis, i mai la flora dels Alps no acobla tantes meravelles alhora. Sobre les roques que voregen el llac, els triumfants gabets drecen llurs banderes vermelles. Són tan insolents que amb prou feines si es veuen les borles violetes de les globulàriacs. A llurs peus, enmig de l'herba, brillen les estrelles rosades dels antodendres ajeguts.

I un barrija-barreja sobre tot l'immens pasturatge les nostres sis

viment del seu cor? Arriba al damunt de la colla. Es distingeix molt millor com és fet el prodigi que els atrau i els esglaia.

Sinforià diu:

— Segurament no és res més que un ocell, per tal com té ales i vora.

I Joan Baptista, que té una vista molt fina:

— Es un carro, i té rodes.

I Miquel, el fill del moliner, que vol ésser mecànic:

— Es una màquina: ni ha un home.

Sadurn li dona la raó:

— Hi ha dos homes allà dalt.

Les noies, amb les flors a les mans ha: quat clavades als seus llocs, el coll allargat, els ulls mirant enlaire:

— Es un àngel — diu Caterina.

Ens aixafarà quan caigui, diu en Joan Baptista que té por...

és com Itàlia: hom hi és sense saber-ho. Aquesta nit mateixa hi dormiran. Dintre una hora hi entraran.

Filibert, impressionat pels crits dels seus companys, pregunta encara al pastor:

— Aquelles parets d'allà baix és Roma?

Però el pastor obre uns grans ulls. I estranyat, repeteix les misterioses sillabes:

— Roma, Roma. No ho sé pas.

— En fi, doncs, ¿què són aquelles parets?

— Allò, és l'hospici del Mont Cenis.

Aquesta trista resposta infiltra el descoratge en els regles dels soldats de Déu. Quan durant la vigília s'ha caminat molt, des de Lansiebourg la carretera és llarga. Hom és molt ardit per una croada que acaba de pressa i bé, però aquesta croada encara no acaba, ni se sap quan acabarà. Claudi i Claudina, molt baix, murmuren, i després murmuren en veu alta:

— Filibert, ens has promès que aquesta nit dormiríem a Roma. Nosaltres tornem a Avrieux. La nos-

Anneta i Joan Baptista s'han assegut en el prat. Llurs cametes de sis anys ja no poden dur-los més lluny.

La colla està desmoralitzada. ¿Que farà el nostre Filibert?

— Dormirem a l'hospici — declara decidit. — Hi serem en menys d'una hora. I demà anirem a Roma.

La seva arenga no aixeca cap entusiasme. Demà, demà, és massa tard. Els cal Roma tot seguit. Un crit d'Anneta ho salva tot.

— Un lliri, un lliri: mireu-lo!

S'aixeca vivament, oblidant-se de la fatiga. Cull al marge de la carretera un lliri dels Alps, el calze del qual és d'un blanc tan pur que hom podria comparar-lo a la neu dels cims, si la neu dels cims no resplendis al sol. I totes les noietes, — amb Caterina són quatre, — s'escampen pels prats, en persecució d'Anneta, i per tal de collir-hi flors. L'herba no ha estat segada. Gairebé és tan alta com elles, i quan s'ajupen o s'alcen, amb llurs còfies aixecades i llurs manteletes de color, hom les prendria també per unes gran flors de les prades.

noietes atrafegades, — Anneta, Caterina i les altres quatre, — poden recollir a braçades les clemàtides violàcies de llargs pètals mig closos; els heliamteus tot daurats, els acònits blaus o groc pallid, balançejats damunt les llargues tiges, les llinàries, les campanules, l'orella d'ós ataronjada, i l'arònica, sovint confosa amb l'arnica, ies fulles de la qual són oposades, i la delicada ancòlia. La flora del Mont Cenis és cèlebre entre la de tots els Alps

— Ajudeu-nos, nois, ajudeu-nos. S'agitin i es belluguen com les gaútilles entremig dels sembrats. Com és que els nois no corren a ajudar-les? Per què aixequen tots el cap enlaire?

— No heu sentit aquest soroll?

No es tracta pas del soroll de la tempesta. Diria's més aviat una màquina de batre que treballés dalt del cel. I heus aquí que apareix un ocell, que sembla beure's l'espai. Déu meu! El seu vol és ràpid i la seva convergadura gran. Mai no havien vist una àliga de semblants dimensions. I aquest soroll, que no és un crit, ¿per ventura és el mo-

— Es un àngel — diu Caterina.

Els nois no hi havien pensat: aquesta aparició forma part dels miracles de Filibert, i Annetta repeteix:

— Es un àngel; cal pregar que vetlli per nosaltres

I, amb un gest espontani, s'agenollen enmig de la prada d'herba alta que els mig amaga. I l'àngel ja ha passat en la seva cursa vertiginosa. No hi ha dubte que Déu l'ha enviat per ensenyar-los el camí. No cal sinó mirar-lo per saber on s'ha d'anar. Però heus aquí que en un girar d'ulls, en lloc del soroll regular de la màquina celestial, els tretze croats senten d'una manera ben perceptible un gran silenci que sembla emplenar tot l'espai, de la muntanya al firmament. I un d'ells, Sinforià, segons tinc entès, expressa l'angoixa conjunta cridant:

— Caurà! Caurà!

I el gran ocell, en efecte, cau dret com una pedra. Però es dreça i s'enlaira de bell nou. Puja i baixa, i descriu voltes i més voltes damunt la colla.

— En caure ens aixafarà — de clara Joan Baptista que té por.

— Fugim de pressa! Fugim.

— Oh! no, mai, — diu Caterina. — No ens pot fer cap mal.

— Anem — acaba dient Filibert — La nit s'acosta i l'hospici és lluny.

Però la colla no l'escolta. ¿Es que ha perdut el seu prestigi? Les noies i els nois torcen el coll per veure millor l'espectacle. De dalt de l'aire, l'ocell davalla com si hagués rebut un tret. Encara intenta volar, però les seves ales ja no el sostenen, i cau sobre la terra. Prova de servir-se de les dues rodes que es veuen al seu davant, i, damunt l'herba, les rodes forcegen com si estiguessin desllogigades. Cau a cinquanta passes dels infants. Una mica de costat, i no ha plegat les ales.

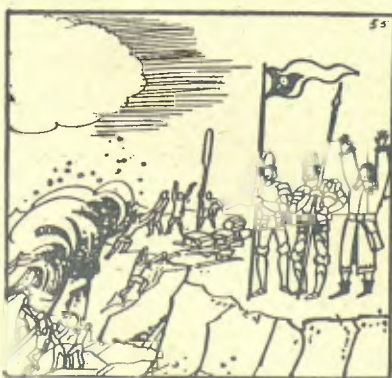
Tots els croats han callat durant aquesta caiguda momentània. Excepte Filibert, que no té por de res, i llevat Annetta i Caterina, que mantenen la fe, tots esguarden tremolant. Ara que sembla haver-se acabat, es tranquilitzen de mica en mica.

— Acostem-nos — repeteixen

Alfred GALLARD, traductor

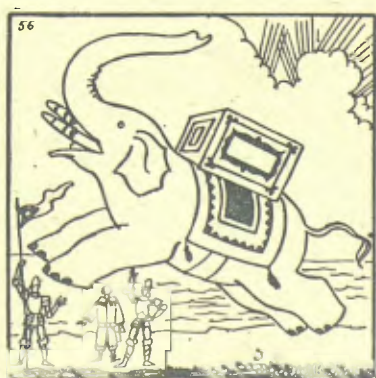
Joan Vila, «D'Ivori», dibuixant

Historieta il·lustrada, original d'Ivori

55

...la nau va anar a estavellar-se contra les roques, en les costes de la Índia. Van salvar-se tota la tripulació i el carregament. Donaren gràcies a Déu per haver-los salvat d'aquell contratemps, i començaven a preocupar-se de llur situació per saber on es trobaven...

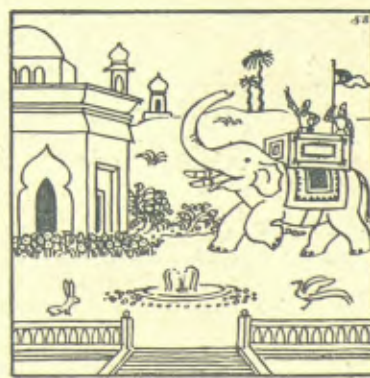
56

...quan van veure venir un bell elefant blanc equipat per a poder-hi pujar a dalt. Va deturar-se davant d'ells. Fructus Caelis recollí el gerro màgic, va despedir-se del marxant i, acompanyat de Fidel, va pujar dalt de l'elefant blanc.

57

Aquest va córrer molt de temps, fins que, per últim, els va portar a la residència del Rajà. Entrà per uns magnífics jardins molt ben cultivats que envoltaven el Palau imperial, compost de diverses construccions.

58

Davant d'un petit pavelló va deturar-se l'elefant; baixaren els nostres amics, i es trobaren a presència del mateix Rajà. Li van explicar ço que els havia esdevingut. Ell va rebre'ls molt amable-

ment i els oferí donar-los els mitjans de poder arribar a la Xina. Fructus Caelis cregué arribat el moment d'oferir-li el gerro màgic...

(Seguirà.)

La política a Sant Boi de Llobregat

Tots els lectors que hagin seguit amb un xic d'interès els últims esdeveniments polítics de Sant Boi ja hauran pogut copsar quelcom d'important de la vida pública santboiana. Actualment en aquesta Vila hi ha nominalment quatre partits polítics: Centre Català (Lliga Catalana), Casal d'Esquerres, Acció Catalana i Partit Radical; de fet, són dos tan sols els que tenen veritable força: el Centre Català i el Casal d'Esquerres. Si haguéssim de comparar aquests dos centres polítics podríem fer-ho partint de dos punts de vista diferents però que en realitat es complementen i ajuden a formar un segur criteri sobre cada un d'ells. Són el punt de vista de composició i punt de vista d'actuació.

El Centre Català, per un cantó, és un aplec d'homes que han lluitat i lluiten en el camp del catalanisme polític inspirat en les assenyades doctrines del Seny Ordenador de la nostra terra n'Enric Prat de la Riba i continuat per la notable actuació del partit de Lliga Catalana. Són aquells mateixos homes que en temps passats, llavors de la Dictadura, fundaren la Joventut Nacionalista, primera entitat essencialment patriòtica de la Vila; era aquell temps en què els que tenien la gosadia i noblesa de manifestar-se catalanistes eren esguardats de cua d'ull i amb un somriure mofeta als llavis. Amb aquest ambient es fundà aquella entitat que fins avui dia amb el nom de Centre Català ha seguit amb ferma continuïtat la tasca que s'assignà en la seva fundació.

Feia ja molt temps que aquella Joventut s'havia convertit en Centre Català quan l'any passat un grup entusiasta de joves s'arredosaven a aquells homes que representen la Lliga a Sant Boi i acohlant-se fermament feien revivre la Joventut Nacionalista, donant així una injecció de saba nova a l'arbre robust però rigid per la seva maduresa, i junt amb l'aportació inestimable d'una esplendorosa Secció Femenina acabaven de donar al Centre Català la flexibilitat d'un bell rejuveniment. I així tenim detallats els elements que componen el Centre adherit a Lliga Catalana.

Analitzant ara la composició del Casal d'Esquerres veurem que, els homes que l'integren, durant la Dictadura mai no alçaren llur veu per a protestar-ne. Fundada aquesta entitat poc temps, relativament,

abans de l'adveniment del nou règim, estava formada exclusivament per un grup més o menys nombrós (no gaire) d'homes del tipus clàssic d'esquerrà vulgar amb els tò-

molt pocs, sincerament catalanistes que en conjunt són els que avui fan de suport al partit de l'Esquerra de Sant Boi.

I si quant a composició trobem

en les darreres eleccions municipals aconseguien una nova i esclatant victòria que els tornava als llocs de comanament de la Vila.

Des d'aquest moment comença la

signísim Batlle senyor Joan Pagès. Aquest gran catalanista havia ja estat víctima del furor anticatalà dels «upetistes» i en l'adveniment de la República els continuadors d'aquella persecució foren els homes de l'Esquerra que fins avui no han perdut ocasió, jugant net o jugant brut, que això no ho han tingut pas en compte, per tal d'ensorrar aquest noble ciutadà. I quan semblava que en un règim essencialment liberal com la República havia d'ésser permès jutjar lliurement l'actuació de qualsevol Conseller de la Generalitat, es destituïa el senyor Pagès pel greu delictes d'haver exposat noblement i cara el seu criteri personalíssim sobre l'actuació del senyor Comorera en la seva Conselleria. Naturalment que aquesta destitució no es podia basar de cap manera en les lleis elaborades per la República, sinó en una de les lleis absurdes i arbitràries del tristement cèlebre cacic Romero i Robledo.

I un altre fet acabarà de fixar clarament l'actuació del Centre Català i el Casal d'Esquerres.

Unit tot el poble santboià en tots els seus estaments per a celebrar la commemoració de la diada de l'Onze de Setembre i especialment per a retre homenatge al màrtir de les llibertats En Rafael Casanova, les despulles del qual resten en l'altar de la Pietat de l'església parroquial de la Vila, els homes de l'Esquerra se'n separen allegant com a motiu que no poden col·laborar en una obra on estigui present el Centre Català; era aquesta l'última prova que mancava per a demostrar que als esquerrans no els mou cap idealisme enlairat sinó tan sols la fòbia, l'obsessió de l'«anti-Lliga». Ha bastat que aquesta hi prengué part, perquè amb mesquina visió patriòtica, baixa la volada i ran del llot, s'apartessin els esquerrans d'aquesta diada en recordança de la caiguda de Barcelona, tràgica i heroicament defensada per aquell estol de patriotes que donaren llur vida per la llibertat de tots els catalans.

En aquests termes està plantejada la situació política de Sant Boi, determinant, naturalment, una neta adhesió serena, persistent i continuada de tot el poble santboià a la noble política neta i democràtica del Centre Català adherit a Lliga Catalana.

Domènec PUIGDENGOLAS

El benemèrit ciutadà alcalde de Sant Boi de Llobregat, senyor Joan Pagès, que ha estat destituït pel Conseller de Governació

pics no menys vulgars de la revolució social, l'anticlericalisme, etc., emprats correntment per l'Esquerra en les seves propagandes dissolvents. Una volta aquest partit es trobà al Poder, una corrua feta es passà als seus rengles, corrua integrada per aprofitadors professionals de les situacions polítiques privilegiades, homes de la «Unió Patriòtica» en gran nombre i alguns,

aquestes remarcables diferències, quant a l'actuació seguida per ambdós no les trobarem pas menys marcades.

El Centre Català seguí sempre una actuació basada en les normes més estrictes de justícia i austeritat, i per això els seus homes foren perseguits per la Dictadura i per això el poble santboià estigué al seu costat fins i tot en les eleccions del 12 d'abril memorable, eleccions que foren arbitràriament anul·lades pel llavors Governador Civil senyor Companys. Es repetiren les eleccions i mercès a una sèrie de vergonyants coaccions, amenaces i «habilitats» electorals foren lleugerament vençuts per l'Esquerra, però

fase dels continus atacs portats amb la major virulència per part dels esquerrans contra els Consellers catalanistes; llargues obstruccions als Plens de l'Ajuntament, plantejament, en el mateix, de debats polítics aliens completament a l'administració de la Vila, retirada de les Comissions i el vergonyós fet que tant ha apassionat l'opinió. Ens referim a la destitució del

CONSTRUCCIO DE MOBLES
DE TOTES CLASSES I ESTILS

DE

ROSSEND MESTRES

Prat de la Riba, número 36
SANT BOI DEL LLOBREGAT

MAGATZEM DE GRANS, GARROFES
I ALTRES ARTICLES

DE

J. MARIEGES

Prat de la Riba, número 73
SANT BOI DEL LLOBREGAT

¿Ja heu vist
l'anunci espe-
cial de l'excur-
sió a Andorra
que organitza

LA VEU
DEL
VESPRE?
Llegiu-lo

Sastreria Esport

ULTIMES NOVETATS

DE

FRANCESC PUIG

SANS, 71

TINTORERIA
FIGUERAS

Carrer Pi Margall, 45. — Telèfon 52

SANT BOI DEL LLOBREGAT